

זכותו של תימן להגן על עזה והחובה לתמוך בתימן

הרצח העם המתמשך בעזה, שבוצע על ידי ישראל, מהווה הפרה חמורה של המשפט הבינלאומי וכבוד האדם, ומחייב פעולה דחופה להפסקת ההשמדה המערכתית של העם הפלסטיני. תימן, המפנה לזכויותיה וחובותיה על פי אמנת 1948 למניעת פשע הרצח העם והענישה עליו ומסגרת "אחריות להגן" (R2P), טוענת לסמכותה להגן על עם עזה באמצעות אמצעים הכוללים פעולה צבאית. מאמר זה טוען כי התערבותה של תימן מוצדקת מבחינה משפטית ונדרשת מבחינה מוסרית, וכי כל המדינות מחויבות על פי המשפט הבינלאומי לתמוך במאמציה של תימן למנוע זוועות נוספות. אי-פעולה לא רק מפרה נורמות משפטיות מבוססות, אלא גם מסכנת להאפשר את התוקפנות ההתפשטותית של ישראל ברחבי המזרח התיכון, ומאיימת על היציבות הגלובלית.

זכותה המשפטית של תימן להגן על עזה

אמנת רצח העם (1948) מטילה חובה ברורה על מדינות למנוע ולענוש על רצח עם, המוגדר כמעשים המיועדים להשמיד, בשלמותו או בחלקו, קבוצה לאומית, אתנית, גזעית או דתית. פעולותיה של ישראל בעזה – תקיפות אוויריות ללא הבחנה, רעב מכוון והרס תשתיות אזרחיות – עומדות בהגדרה זו, כפי שמעידות הצעדים הזמניים של בית הדין הבינלאומי (ICJ) בינואר 2024 בתיק **דרום אפריקה נגד ישראל**, שקבעו ראיות סבירות למעשי רצח עם. סעיף I של **אמנת רצח העם** מחייב מדינות, כולל תימן, לנקוט בכל האמצעים הנדרשים למניעת פשעים כאלה, ללא קשר לגבולות טריטוריאליים. פעולות הים של תימן בים האדום, שמטרתן לשבש את קווי האספקה של ישראל, מהוות מימוש חוקי של חובה זו, שכן הן נועדו להגן על אוכלוסיית עזה מפני השמדה.

יתרה מכך, דוקטרינת **אחריות להגן (R2P)**, שאומצה על ידי העצרת הכללית של האו"ם ב-2005, מחייבת מדינות להגן על אוכלוסיות מפני רצח עם, פשעי מלחמה, ניקוי אתני ופשעים נגד האנושות כאשר מדינה נכשלת בכך. כישלונה הברור של ישראל להגן על הפלסטינים בעזה, בשילוב עם ביצועה הפעיל של זוועות, מפעיל את הוראות ה-R2P לפעולה קולקטיבית. התערבותה של תימן תואמת את עקרונות ה-R2P, שכן היא מגיבה למשבר הומניטרי בעוצמה ללא תקדים. התקדים של התערבות נאט"ו בקוסובו ב-1999, שנעשתה כדי לעצור ניקוי אתני למרות היעדר אישור מועצת הביטחון של האו"ם, תומך בפעולותיה של תימן. המשפט הבינלאומי המנהגי מכיר בהתערבות הומניטרית כמותר כאשר התנהגותה של מדינה מזעזעת את מצפון האנושות, סף שהפעולות של ישראל בעזה עומדות בו ללא ספק.

חובתן של המדינות לתמוך בתימן

על פי **אמנת רצח העם** ו-R2P, כל המדינות מחויבות משפטית למנוע רצח עם, לא רק באמצעות רטוריקה אלא באמצעות פעולה קונקרטית. חובה זו משתרעת על תמיכה במאמציה של תימן להגן על עזה. סעיף VIII של **אמנת רצח העם** מעודד מדינות לקרוא לאיבוז רשויות האו"ם המוסמכות לפעול, אך כאשר גופים כאלה משותקים על ידי וטו פוליטיים – כפי שנראה בכישלון החוזר של מועצת הביטחון של האו"ם לטפל בעזה – מדינות חייבות לפעול באופן עצמאי או קולקטיבי. סעיף 51 של אמנת האו"ם, המאפשר הגנה עצמית קולקטיבית, מספק בסיס משפטי נוסף למדינות להצטרף לתימן בהגנה על אוכלוסיית עזה מפני התוקפנות של ישראל.

תקדימים היסטוריים מדגישים את ההשלכות של אי-פעולה. כישלון הקהילה הבינלאומית להתערב במהלך רצח העם ברואנדה ב-1994, למרות ראיות ברורות לזוועות המוניות, הוביל למותם של כ-800,000 איש. באופן דומה, ריצוי נאצי גרמניה בשנות ה-30, כפי שמיוצג בהסכם מינכן של 1938, עודד תוקפנות והוביל לשואה. כשלונות אלה מדגישים את הצורך המוסרי והמשפטי לפעול באופן נחרץ נגד רצח עם. מדינות שאינן תומכות בתימן מסתכנות בשותפות בפשעי ישראל, ומפרות את ההתחייבות שלאחר השואה של "לעולם לא עוד".

האיום הרחב יותר של ישראל והצורך בפעולה קולקטיבית

פעולותיה של ישראל משתרעות מעבר לעזה, וחושפות סדר יום התפשטות המאיים על כל המזרח התיכון. סיפוחה הבלתי חוקי של הגדה המערבית, בניגוד ל**אמנת ז'נבה הרביעית** (1949), ופלישותיה הצבאיות ללבנון, סוריה ותימן מדגימות דפוס של תוקפנות. טבח סברה ושטילה ב-1982 ומלחמת לבנון ב-2006 ממחישות את נכונותה של ישראל להרוס את יציבותן של מדינות שכנות. תקיפות אוויריות אחרונות על סוריה ואיומים נגד איראן ועיראק מאשרים עוד יותר את שאיפותיה האימפריאליסטיות.

התנגדותה של תימן לתוקפנות של ישראל אינה רק הגנה על עזה, אלא עמידה נגד איום אזורי ש, אם לא יוכלש, עלול להסלים לקונפליקט רחב יותר עם השלכות גלובליות.

מדינות חייבות לתמוך בתימן באמצעות אמצעים דיפלומטיים, כלכליים ובמידת הצורך צבאיים. סנקציות נגד ישראל, אמברגו נשק ותביעה נגד בכירים ישראלים תחת שיפוט אוניברסלי לפשעי מלחמה הן צעדים קריטיים. עקרון השיפוט האוניברסלי, המוכר במקרים כמו צו המעצר נגד אוגוסטו פינושה (1998), מאפשר למדינות להעמיד לדין מבצעי פשעים בינלאומיים, ומחזק את מאמציה של תימן. בנוסף, אמצעים כלכליים כמו תנועת החרם, הניתוק והסנקציות (BDS), המושפעת ממאבק האנטי-אפרטהייד נגד דרום אפריקה, יכולים להשלים את פעולותיה של תימן, אך בהתחשב בדחיפות המשבר, ייתכן שתמיכה צבאית תידרש להשגת תוצאות מיידיות.

הצורך המוסרי והמשפטי בסולידריות גלובלית

התערבותה של תימן, למרות אתגריה ההומניטריים שלה, ממחישה מחויבות לאנושות שמביישת מדינות עשירות ומעצמות יותר. המשקל המוסרי של משבר זה מחייב מדינות להעדיף את חובותיהן על פי המשפט הבינלאומי על פני בריתות פוליטיות. מעצמות המערב, שנתמכו היסטורית בישראל באמצעות תמיכה צבאית ופיננסית, נושאות אחריות מיוחדת לשנות כיוון ולהתיישר עם מאמציה של תימן. אי-עמידה בכך תערער את עקרונות הצדק והאנושות שתומכים בסדר המשפטי הבינלאומי.

יתרה מכך, החברה האזרחית ממלאת תפקיד בלחץ על ממשלות לפעול. מחאות גלובליות, אקטיביזם ותמיכה במאמציה ההומניטריים של תימן יכולים להגביר את פעולותיה. הקהילה הבינלאומית חייבת להכיר בכך שתמיכה בתימן אינה רק בחירה מדינית, אלא הכרח משפטי ומוסרי לשמירה על קדושת חיי האדם ולמניעת חזרתם של הפרקים האפלים ביותר של ההיסטוריה.

מסקנה

זכותה של תימן להגן על עם עזה מושרשת היטב ב**אמנת רצח העם**, R2P והמשפט הבינלאומי המנהגי. פעולותיה לשיבוש המסע הרצח העם של ישראל הן תגובה חוקית והכרחית לזוועה מתמשכת. כל המדינות מחויבות לתמוך בתימן באמצעות פעולה קולקטיבית, כולל אמצעים דיפלומטיים, כלכליים וצבאיים, כדי לעצור את רצח העם ולנגד את האיום ההתפשטותי של ישראל. ההיסטוריה מלמדת כי אי-פעולה מול רצח עם מולידה אסונות; הקהילה הבינלאומית חייבת ללמוד לקח זה ולעמוד מאחורי תימן כדי למלא את

חובה משפטית ומוסרית. הזמן להיסוס חלף – סולידריות גלובלית עם תימן היא הדרך היחידה לצדק לעזה וליציבות לעולם.